

טעמא, בגין דיתרבי ויתוסף רבות קדשא לכל מאן (דף קלז ע"ב) דאצטריף בצלותהון דצדיקייא.

תא חזי, אברהם לא צלי קמי קדשא בריף הוא דיתן ליה בגין, אף על גב דשרה

עקרה הות. ואי תימא, הא כתיב, (בראשית טו) הן לי לא נתת זרע, ההוא לאו בגין צלותא הוה (נ"א ההוא לא בעי בגין) אלא כמאן דמשתעי קמי מריה. אבל יצחק צלי על אתתיה, בגין דהא איהו הוה ידע דלאו איהו עקר אלא אתתיה, דיצחק הוה ידע ברזא דחכמתא, דייעקב זמין למיפק מגיה בתריסר שבטין, אבל לא ידע אי בהאי אתתא אי באחרא, ועל דא לנכח אשתו ולא לנכח רבקה.

אמר ההוא רביה בריה דרבי יהודה, אי הכי אמאי לא רחים ליה יצחק ליעקב כל כך פמו לעשו, הואיל והוה ידע דזמין איהו לקיימא מגיה תריסר שבטין. אמר ליה שפיר קאמרת, אלא כל זינא רחים ליה לזיניה ואתמשיף ואזיל זינא בתר זיניה.

תא חזי, עשו נפק סומק פמה דכתיב, (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני כלו וגו', ואיהו זינא דיצחק דאיהו דינא קשיא דלעילא, ונפק מגיה עשו, דינא קשיא לתתא דדמיה לזיניה, וכל זינא אזיל לזיניה, ועל דא רחים ליה לעשו יתיר מייעקב פמה דכתיב, (בראשית כה) ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו. פתיב הכא כי ציד בפיו, וכתיב התם (בראשית י) על פן יאמר פנמרד גבור ציד לפני יי.

אמר רבי יצחק, פתיב, (בראשית כה) ויתרצצו הפנים בקרבה ותאמר אם פן למה זה אנכי ותלף לדרש את יי, לאן אתר אזלת.

משחת קדש לכל מי שצריך בתפלות הצדיקים.

בא ראה, אברהם לא התפלל לפני הקדוש ברוך הוא שיתן לו בנים, אף על גב ששרה היתה עקרה. ואם תאמר, הרי פתוב הן לי לא נתתה זרע - ההוא לא משום תפלה היתה [ההוא לא צריך בנים], אלא כמי שמספר לפני רבונו. אבל יצחק התפלל על אשתו משום שהוה הוה ידע שהוה לא עקר, אלא אשתו. שייצחק הוה ידע פסוד החכמה שיעקב עתיד להוציא ממנו בתריסר שבטים, אבל לא ידע אם באשה הוה או באחרת, ועל פן לנכח אשתו ולא לנכח רבקה.

אמר אותו הילד, בנו של רבי יהודה, אם כך, למה לא אהב יצחק את יעקב כל כך פמו עשו הואיל והוה ידע שהוה עתיד לקיים ממנו שנים עשר שבטים? אמר לו, יפה אמרת, אלא כל מין אוהב את מינו ונמשך והולך מין אחר מינו.

בא ראה, עשו יצא אדם, פכתוב ויצא הראשון אדמוני כלו וגו', והוא המין של יצחק, שהוה הדין הקשה שלמעלה, ויצא ממנו עשו, הדין הקשה למטה, שדומה למינו, וכל מין הולך למינו, ועל פן אהב את עשו יותר מייעקב, פכתוב ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו. פתוב פאן כי ציד בפיו, וכתוב שם (בראשית י) על פן יאמר פנמרד גבור ציד לפני ה.

אמר רבי יצחק, פתוב ויתרצצו הפנים בקרבה ותאמר אם פן למה זה אנכי ותלף לדרש את ה'. לאיזה מקום הלכה? לבית המדרש של שם ועבר. ויתרצצו הפנים בקרבה - ששם הוה אותו

לבי מדרשא דשם ועבר.

עֲשׂוּ הַרְשַׁע גִּלְחָם בְּקֶרֶב עִם יַעֲקֹב.
וַיִּתְרַצְצוּ - נִשְׁפְּרוּ כְּמוֹ שְׂאֵמָרְנוּ,
רִצְצָן אֶת מַחוּ. נִשְׁפְּרוּ זֶה עִם זֶה
וְנַחֲלֵקוּ. בֹּא רְאֵה, הִצַּד הַזֶּה
שְׂרוּכֵב נָחַשׁ, וְצַד זֶה שְׂרוּכֵב עַל
הַכֶּסֶף הַשְּׁלֵם הַקָּדוֹשׁ בְּצַד
הַשָּׁמַשׁ, לְשִׁמּוֹשׁ עִם הַלְּבָנָה.

וּבֹא וּרְאֵה, מִשׁוֹם שְׂנַמְשָׁף עֲשׂוּ
אֲחֵרֵי אוֹתוֹ נָחַשׁ, הֵלֶף אֹתוֹ יַעֲקֹב
בְּעַקְמִימוֹת. כְּמוֹ הַנְּחֹשׁ שֶׁהוּא
חָכֵם וְהוּא הוֹלֵךְ בְּעַקְמִימוֹת, כְּמוֹ
שְׂנַאֲמַר וְהַנְּחֹשׁ הִיָּה עָרוֹם וְגו',
חָכֵם. וְהַמְעֻשִׁים שֶׁל יַעֲקֹב כָּלפִּיּו
הָיוּ לוֹ כְּמוֹ נָחַשׁ, וְכִף צָרִיף לוֹ כְּדֵי
לְמַשֵּׁף אֶת עֲשׂוּ אַחֵר אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ,
וַיִּפְרַד מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק
עִמּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
וּשְׁנִינּוּ, בֹּא לְהַרְגֵךְ - הַקָּדָם אֶתָּה
וְהָרַג אוֹתוֹ. כְּתוּב (הוֹשֵׁעַ יב) בַּבֶּטֶן
עֲקֹב אֶת אֲחִיו, שֶׁהִשְׁרָה אוֹתוֹ
לְמִטָּה בְּאוֹתוֹ הָעֲקֹב, זֶהוּ שְׂכֵתוֹ
וַיִּדּוּ אֲחֻזַּת בְּעֲקֹב עֲשׂוּ, שִׁשִּׁם אֶת
יָדוֹ עַל אוֹתוֹ עֲקֹב לְהַכְנִיעוֹ.

דְּבַר אַחֵר וַיִּדּוּ אֲחֻזַּת - שְׁלֹא יִכַּל
לְצַאת מִמֶּנּוּ מִכָּל וְכָל, אֲלֵא וַיִּדּוּ
אֲחֻזַּת בְּעֲקֹב עֲשׂוּ - זוֹ הַלְּבָנָה
שֶׁהִתְכַּסָּה אוֹרָה מִשׁוֹם הָעֲקֹב שֶׁל
עֲשׂוּ, וְעַל כֵּן הִצְטַרְף לוֹ לְלַכֵּת עִמּוֹ
בְּחֻמְהָ כְּדֵי לְדַחֲתוֹ לְמִטָּה וַיִּבְרַק
בְּמִקוּמוֹ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב וַדָּאֵי. בֹּא רְאֵה,
כְּתוּב הִכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לֹא
כְּתוּב נִקְרָא שְׁמוֹ, אֲלֵא קָרָא שְׁמוֹ.
וַיַּעֲקֹבֵנִי, וַדָּאֵי רְאֵה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ
הַקָּדְמוֹנִי הוּא חָכֵם לְהַרְע. כִּיּוֹן
שָׂבֵא יַעֲקֹב, אָמַר, הָרִי וַדָּאֵי חָכֵם
כִּנְגָדוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּף קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.

שְׁמוֹ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא קָרָא שְׁמוֹ. וַיַּעֲקֹבֵנִי, וַדָּאֵי חָמָא לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא דְהָא הֵהוּא חוּיָא קִדְמָאָה אִיהוּ חֲפִים לְאַבְאָשָׁא, כִּיּוֹן דְאֶתָּא יַעֲקֹב,
אָמַר הָא וַדָּאֵי חֲפִים לְקַבְלִיָּה, וּבְגִין כֶּף קָרָא לִיָּה יַעֲקֹב.

וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקֶרֶבָהּ, דְתַמְן הָוָה הֵהוּא
רְשַׁע דְעֲשׂוּ אָגַח קֶרְבָּא בִיָּה בִיעֵקֵב.
וַיִּתְרַצְצוּ, אֲתַבְּרוּ כְּמָה דְאִמְרִינָן, רִצְצָן אֶת
מַחוּ. אֲתַבְּרוּ דָּא עִם דָּא וְאֲתַפְּלְגוּ. תָּא חֲזִי,
דָּא סְטָרָא דְרוּכֵב נָחַשׁ, וְדָא סְטָרָא דְרוּכֵב
עַל פְּרִסְיָא שְׁלִימָתָא קִדְשָׁא בְּסְטָרָא (ד' קלח
ו"א) דְשִׁמְשָׁא, לְשִׁמְשָׁא בְּסִיְהָרָא.

וְתָא חֲזִי, בְּגִין דְאֶתְמַשֵּׁף עֲשׂוּ אֲבַתְרִיָּה
דְהֵהוּא נָחַשׁ, אֲזִיל עֲמִיָּה יַעֲקֹב
בְּעַקְמָא, כְּנָחַשׁ דְאִיהוּ חֲפִים, וְאִיהוּ אֲזִיל
בְּעַקְמִיָּה, כְּמָה דְאֶתָּא אָמַר, (בְּרַאשִׁית ג) וְהַנְּחֹשׁ
הִיָּה עָרוֹם וְגו', חֲפִים. וְעוֹבְדוּי דְיַעֲקֹב
לְגַבִּיָּה הָווּ לִיָּה כְּנָחַשׁ, וְהִכִּי אֲצַטְרִיף לִיָּה,
בְּגִין לְאַמְשַׁכָּא לִיָּה לְעֲשׂוּ בַתְרִיָּה דְהֵהוּא
נָחַשׁ, וַיִּתְפָּרֵשׁ מִגִּבְיָהּ, וְלֹא יְהֵא לִיָּה חוּלְקָא
עֲמִיָּה בְּעַלְמָא דִין וּבְעַלְמָא דְאֶתִּי. וְתַנִּינָן,
בֹּא לְהַרְגֵךְ, אֲקָדִים אֲנָת וְקַטְלִיָּה. כְּתִיב,
בַּבֶּטֶן עֲקֹב אֶת אֲחִיו דְאֲשָׁרִי לִיָּה לְתַתָּא,
כְּהֵהוּא עֲקֹב, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית כח) וַיִּדּוּ
אוֹחֻזַּת בְּעֲקֹב עֲשׂוּ, דְשׁוּי יָדוּי עַל הֵהוּא עֲקֹב
לְאַכְפִּיָּא לִיָּה.

דְּבַר אַחֵר וַיִּדּוּ אוֹחֻזַּת, דְלֵא יִכִּיל לְמִיפַק
מִגִּבְיָה מִכָּל וְכָל, אֲלֵא וַיִּדּוּ אוֹחֻזַּת
בְּעֲקֹב עֲשׂוּ דָּא סִיְהָרָא, דְאֶתְכַפְּיָא נְהוּרָא
בְּגִין עֲקֹב דְעֲשׂוּ, וְעַל דָּא אֲצַטְרִיף לִיָּה
לְמִיָּהוּ עֲמִיָּה בְּחֻמְתָּא, בְּגִין לְדַחֲיָא לִיָּה
לְתַתָּא וַיִּתְדַבֵּק בְּאַתְרִיָּה.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. (בְּרַאשִׁית כח) קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא קָרִי לִיָּה יַעֲקֹב וַדָּאֵי. תָּא חֲזִי,
כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית כז) הִכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, נִקְרָא

הא אוקימנא בכל אתר, ויקרא סתם האי
 הוא דרגא בתראה, פמה דכתיב, (ויקרא א)
 ויקרא אל משה וגו'. והכא ויקרא שמו
 יעקב, בכל אתר שמייה לא אקרי (ר"א ל"ג אלא) על
 ידא דפר נש. באתר אחרא מה פתיב, (בראשית
 לג) ויקרא לו אל אלהי ישראל, קדשא בריך
 הוא קרא ליה ליעקב אל. אמר ליה, אנא
 אלהא בעלאי ואנת אלהא בתתאי.

ותא קזי, יעקב הוה ידע דעשו הוה ליה
 לאתדבקא בהווא חויה עקימא, ועל
 דא בכל עובדוי אתמשך עליה פחויה עקימא
 אחרא, (דף קל"ח ע"ב) בחכמתא בעקימו, והכי
 אצטריך. ואתייה דא, פי הא דאמר רבי
 שמעון, מאי דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים
 את התנינים הגדולים, דא יעקב ועשו. (בראשית
 א) ואת כל נפש החיה הרומשת, אליון שאר
 דרגין דבינייהו, ודאי אתעביד יעקב חפים
 לקבליה דהווא חויה אחרא והכי אצטריך.

ובגין כך בכל ירחא וירחא חד שעיר, בגין
 לאמשכא ליה לאתריה ויתפרש מן
 סיחרא. וכן ביומי דכפורי לאקרבא הווא
 שעיר, ודא בחכמה לשלטאה עליה ולא יכיל
 לאבאשא, דכתיב, (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו
 את כל עונותם אל ארץ גזרה, ואוקמוה דדא
 עשו דאיהו שעיר, וכלא בחכמה וברמאות
 לגביה. מאי טעמא, משום דכתיב, (תהלים יח)
 ועם עקש תתפתל, בגין דאיהו חויה בישא,
 עקים רוחא, חפים לאבאשא, אסטי לעילא
 ואסטי לתתא.

ובגין כך, ישראל מקדמין וחסמין ליה
 בחכמה, בעקימו, בגין דלא יכיל
 לאבאשא ולשלטאה. ועל דא יעקב דאיהו
 ברזא דמהימנותא, כל עובדוי לגבי דעשו

הרי הקמנו בכל מקום, ויקרא
 סתם זו היא הדרגה האחרונה,
 כפתיב ויקרא אל משה וגו'.
 וכאן ויקרא שמו יעקב, בכל
 מקום שמו לא נקרא [אלא] על ידי
 בן אדם. במקום אחר מה פתיב?
 (בראשית לג) ויקרא לו אל אלהי
 ישראל. הקדוש ברוך הוא קרא
 ליעקב אל. אמר לו, אני אלוה
 בעליונים, ואתה אלוה
 בתחתונים.

ובא וראה, יעקב היה יודע
 שעשו היה לו להדבק באותו
 נחש עקלתון, ועל כן בכל
 מעשיו נמשך עליו כנחש
 עקלתון אחר, בחכמה,
 בעקמומיות, וכך צריך. וזה פא
 כמו זה מה שאמר רבי שמעון,
 מה שפתיב (בראשית א) ויברא
 אלהים את התנינים הגדולים - זה
 יעקב ועשו. ואת כל נפש החיה
 הרמשת - אלו שאר הדרגות
 שביניהם. ודאי שיעקב נעשה
 חכם כנגד אותו הנחש האחר,
 וכך צריך.

ומשום כך בכל חדש וחדש
 שעיר אחד, כדי להמשיכו
 למקומו ויפרד מן הלבנה, וכן
 בימי הכפורים להקריב אותו
 השעיר, וזה בחכמה לשלט עליו
 ולא יוכל להרע, שפתיב (ויקרא טז)
 ונשא השעיר עליו את כל עונותם
 אל ארץ גזרה, ובארוהו שזה
 עשו, שהוא שעיר, והכל בחכמה
 וברמאות כלפיו. מה הטעם?
 משום שפתיב (תהלים יח) ועם עקש
 תתפתל, משום שהוא נחש רע,
 עקם רוח, חכם להרע, מסטין
 למעלה ומסטין למטה.

ומשום כך ישראל מקדימים
 ומתחכמים לו בחכמה,
 בעקמומיות, כדי שלא יוכל להרע
 ולשלט. ועל כן יעקב, שהוא
 בסוד האמונה, כל מעשיו כלפי

בגין דלא יהב דוכתא ליה לההוא חו"א, לסאבא מקדשא. ולא יקריב לגביה, ולא ישלוט בעלמא. ועל דא לא אצטרף ליה לאברהם לאתנהגא בעוקמא, ולא ליצחק, בגין דעשו דאיהו סטרא דההוא חו"א, עד לא אתא לעלמא. אבל יעקב, דאיהו מאריה דביתא, איבעי ליה לקיימא לקבליה דההוא חו"א, דלא יהיב ליה שלטנותא כלל לסאבא בי מקדשא דיעקב. ועל דא אצטרף ליעקב יתיר מפל בני עלמא. ובגין פה ישראל קדישין אתברירו חולק עדביה דקדשא ברין הוא, דכתיב, (דברים לב) פי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

ויגדלו הנערים. (בראשית כה) סטרא דאברהם גרים לון לאתגדלא וזכותיה סייע לון, הוא הוה מחנה לון במצות, דכתיב, (בראשית יח) פי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו', לאסגאה יעקב ועשו. (בראשית כה) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו'. אמר רבי אלעזר, כל חד וחד אתפרש לארחיה, (דף קלט ע"א) דא לסטרא דמהימנותא ודא לסטרא דעבודה זרה.

וכן הוה במעוי דרבקה, דתמן כל חד אזיל לסטריה. דכד איהי אשתדלת בעובדין דכשרין או עברת סמין לאתר טב למעפד פקודי דאורייתא, הוה יעקב חדי ודחיק לנפקא, וכד הוות אזלא סמין לאתר עבודה זרה, ההוא רשע בטש לנפקא, ואוקמוהו. ובגין פה, פד אתבריא ונפקו לעלמא, כל חד אתפרש ואזיל ואתמשך בדוכתיה דאתחזי ליה, ועל דא, (בראשית כה) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו'.

עשו משום שלא נתן מקום לנחש ההוא לטמא את המקדש, ולא יקרב אליו ולא ישלט בעולם. ועל פן לא הצטרף לאברהם להתנהג בעקמימות, ולא ליצחק, משום שעשו, שהוא הצד של הנחש ההוא, טרם בא לעולם. אבל יעקב, שהוא בעל הבית, צריך לו לעמד פנגד אותו הנחש שלא תהיה לו כלל שליטה לטמא את בית המקדש של יעקב, ועל פן צריך ליעקב יותר מכל בני העולם, ומשום פה ישראל קדושים נבחרו לחלק גורלו של הקדוש ברין הוא, שכתוב (דברים לב) פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

ויגדלו הנערים, הצד של אברהם גרם להם להתגדל וזכותו סייע להם, הוא היה מחנה אותם במצוות, שכתוב פי ידעתיו למען יצוה את בניו וגו', לרבות יעקב ועשו. ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו'. אמר רבי אלעזר, כל אחד ואחד נפרד לדרכו, זה לצד האמונה - וזה לצד של עבודה זרה.

וכן היה במעיים של רבקה, ששם כל אחד הלך לצדו. שפאשר היא השתדלה במעשים כשרים, או שעברה סמוך למקום טוב לעשות את מצוות התורה, היה יעקב שמח ודוחק לצאת. וכשהיתה הולכת סמוך למקום של עבודה זרה, אותו הרשע הפה לצאת, ובאררהו. ומשום פה, כשנבראו ויצאו לעולם, כל אחד נפרד והלך ונמשך למקומו שראוי לו. ועל פן ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו'.

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו. הרי פרשוהו, [כמו] שכתוב

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, (בראשית כה) הא אוקמוהו, (כמה) דכתיב,